

ANDREJ ŠEGULA

Koncilske besede kot smernice za novo evangelizacijo

Povzetek: Človek je bitje komunikacije. Po kakovosti njegove komunikacije lahko sodimo kakovost njegovega življenja. Ne gre le za odnos do bližnjih, ampak tudi za odnos do Boga, do samega sebe, pa ne nazadnje tudi do svojega dela. Človek kot posameznik, kot individuum, kot tisti, ki s pomočjo dobre komunikacije to mejo individualizma presega in vstopa v odnos, ki ga iz posameznika naredi komunikativno bitje, bitje občestva. In ko pogledamo širše, ko pogledamo življenje Cerkev, opazamo isto zakonitost. Cerkev, občestvo, skupnost, ki se trudi graditi odnose, je živa, rodovitna. V prispevku bomo pogledali 'živost', ki jo prinaša II. vatikanski koncil, posebej *Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu*, kako Cerkev uspeva ta pretok besed znotraj nje same (*ad intra*) in kako s svetom (*ad extra*). V sklepu pa bomo poskušali pogledati, kaj je evangelizacija v svoji osnovi in kakšen domet ima beseda v procesu nove evangelizacije, še posebej v slovenskem prostoru.

Ključne besede: *Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu*, komunikacija, nova evangelizacija, II. vatikanski koncil, pastoral.

UVOD

»V začetku je bila Beseda in Beseda je bila pri Bogu in Beseda je bila Bog. Ta je bila v začetku pri Bogu.« (Jn 1,1–2) Tako začenja evangelist Janez svoj evangelij. Sicer pa je tudi sam začetek Svetega pisma 'zaznamovan z besedo'. Bog z besedo 'ustvarja' in 'kliče' v življenje. Človek je človek po besedi. In mrežimo se ne glede na obliko tehnologij po besedi. Potemtakem ima beseda neverjetno moč. Z besedo lahko gradimo, lahko se bogatimo, povezujemo. Poznamo pa tudi tisti

drugi pol, ko je lahko beseda v službi zla, ko lahko ubija, uničuje, ruši. Eno in drugo.

Od stvarjenja do danes z besedo gradimo. Poznamo zgodovino govornih besed, zgodovino pisane in zapisane besede. Razvoj besed. O besedi, o branju, o vplivu besede na človeka in družbo piše avtor Frank Furedi v knjigi z naslovom *Moč branja*, kjer zapiše Avguštinovo misel, da je branje sredstvo za dostop do verskih skrivnosti in potreb duše in zato primeren medij za spoznavanje samega sebe in negovanje lastne identitete (Furedi, 59). Beseda nam odpira vse dimenzije: do Boga, samega sebe, bližnjega.

Slednje velja za življenje Cerkev in svet izven nje. Vsi koncili od apostolskih časov do danes so se ukvarjali z besedo. Oblikovali so jo, jo kle-sali, da bi prišli do njene najgloblje identitete. Na eni strani pojmi, na drugi strani identiteta teh besed. Naša veroizpoved je sestavljena iz besed – nicejsko-carigrajska veroizpoved in vse ostale formulacije (Strle, 463–464). Vse v želji, da bi človek izrazil, kar je, kar ima vrednost, da bi izrazil stvarno sporočilnost.

Tudi II. vatikanski koncil je bil koncil besede. Če pogledamo vse dokumente, ki so ob tem dogodku izšli, vidimo, da je bilo zapisanih veliko besed, veliko misli. Gre za besede, ki nas spominjajo, gre za besede, ki nas opominjajo, gre pa tudi za besede, ki nas obvezujejo. In ravno zaradi tega je koncil živ in sporočilen tudi za današnji dan.

Ne nazadnje danes vidimo, kakšno moč imajo mediji, ki po besedi prenašajo dogodke sveta med ljudi. Te moči se je zavedal tudi II. vatikanski koncil, saj je izdal Odlok o sredstvih družbenega obveščanja (O). Ta je ovrednotil področje javnih glasil in družbene komunikacije Cerkev (Rustja 2005, 459).

GOVORICA II. VATIKANSKEGA KONCILA

II. vatikanski koncil je že papež Janez XXIII. imenoval pastoralni koncil. Tako so ga razumeli in dojeli tudi koncilski očetje. Gre za skrb Cerkev za ljudi, ki so poklicani k odrešenju. Koncil ni imel v ospredju le misli, da bi opredelil trajna načela Cerkev, njene verske resnice ter njen moralni nauk, cerkvenopravne določbe in zakone za življenje Cerkev. Ta cerkveni zbor je namreč podal tudi smernice in vodila, ki so v nekem pogledu karizmatične narave (Koncilski odloki, str. 26–27). S tem je presešel 'cerkvenostne okvire', saj nima pred očmi samo vernih, ampak veliko širši spekter. Že v samem izhodišču 'diši' po novi evangelizaciji, ki se odpira tudi navzven.

Kardinal Marc Ouellet v knjigi z naslovom *Aktualnost in prihodnost Koncila* odgovarja

Geoffroyu de la Touscheju na vprašanja, povezana s koncilom. Novinar je postavil zanimivo vprašanje: »Pogled papeža Janeza XXIII. na svet in na odnos Cerkev do sveta je bil zaskrbljen in ga je vodil do tega, da si je zamislil idejo o koncilu, ki bo želel utrditi tudi odnos Cerkev do njenega Odrešenika. Kakšen je vaš pogled na to intuicijo koncila?« In kardinal Ouellet odgovarja: »Med začetnim namenom in rezultatom je najbrž neki odmik. Koncil je zagotovo hotel poglobiti razmišljanje o Cerkvi. Delo v tem okviru je vodilo h globlji definiciji Cerkev in omogočilo postaviti njeno poslanstvo v kontekst sodobnega sveta za postavitev novih mostov z novim svetom. V središču razprav je bil spopad, ki je bil povezan z liberalizmom, pa tudi rimsko vprašanje, ki se je vleklo petdeset let. Do določene mere je obstal duh soočenja: nasprotovanja Cerkev vzponu ideologij, kot sta nacizem in komunizem, velike tragedije, ki so sledile, ko sta ti dve skrajnosti prišli na oblast, svetovna vojna itd. Treba je bilo torej ponovno razmahniti poslanstvo z uporabo novega jezika, s sprejetjem nove držbe, na podlagi večje globine, ne samo v soočenju z moralnimi cilji, ampak iz Kristusa samega« (Ouellet 2013, 41). Dejansko gre pri II. vatikanskem koncilu za sovpadanje več dejavnikov. Eden izmed pomembnejših so bile gotovo družbene spremembe, družba, v kateri se je znašel kristjan, vernik.

Koncili so, če jih gledamo z vidika časovnosti, večdimenzionalni. Koncil je namreč posledica nekih določenih dogodkov in zgodovinskih dejstev. Cerkev, ki je del tega sveta, začuti 'potrebo', da nekaj ukrene. Na osnovi vseh okoliščin dozori potreba po spremembi. In koncil je tak trenutek, dogodek. Koncil ima zgodovinsko vrednost, večkrat celo pravimo, da gre za zgodovinsko prelomnico. Koncili so kompleksen dogodek. Če gre za vesoljni koncil, je toliko bolj celosten. Toda domet koncila se ne ustavi pri samem dogodku koncila, ampak se ozira v prihodnost. Lahko bi rekli: življenje pred koncilom, koncil in vizija koncila za prihodnost. V našem razmišljanju se želimo postaviti v današnji čas ter

na temelju koncilskih izhodišč razmisliti, če je koncilska beseda še 'živa' za današnjo evangelizacijo, za današnjega človeka, tako za tistega, ki oznanja, kakor tudi za tistega, kateremu naj bi bila beseda namenjena.

Ko razmišljamo v kontekstu povedanega o II. vatikanskem koncilu, ne moremo mimo konstitucije *Gaudium et spes* (*Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu*). Gre za konstitucijo, ki 'vstopa' v ta svet, saj spregovori o družbi, o tedanjem človeku, kakor tudi o ateizmu, kulturi, človekovem iskanju sreče. Naravo konstitucije dobro opiše kardinal Marc Ouellet, ko pravi, da se konstitucija dotika antropologije. Dejansko ne gre za samo pastoralno konstitucijo, saj se v njej dotika tudi doktrinalnih področij. Antropologija, o kateri govori, je osredinjenja na Kristusa. To ne pomeni, da so pojem človeka, njegova narava, njegov karakter pozabljeni. Gre za to, da se človek sreča v Kristusovi človeški naravi. V prvem delu konstitucije to jasno opazamo, predvsem v členih 38 in 45. Smisel človeka in njegovega dostojanstva je utemeljen na učlovečenju Besedi. Vse ostalo moramo iskati v povezavi s to točko (Ouellet 2013, 187). Tudi v tej Ouelletovi definiciji lahko zaslutimo to preseganje, ko ne gre samo za strogo cerkveni okvir, ampak sega definicija vse do teoloških, antropoloških vidikov. Brž ko spregovorimo o antropoloških, pa smo že na področju komunikacije, dialoga, pogovora, podelitve, mreženja.

GOVORICA CERKVE 'AD EXTRA'

V uvodu v *Pastoralno konstitucijo o Cerkvi v sedanjem svetu* je zapisano, da je Cerkev s tem dokumentom najvišjega cerkvenega učiteljstva sprejela dialog s 'svetom', to je s tistim, ki ji institucionalno ne pripadajo. Mišljen je dialog v pristnem pomenu, ki vsebuje naslednje: opredelitev skupnega temelja; pripravljenost, da drug drugega poslušamo in se drug od drugega tudi kaj naučimo; priznanje obeh strani, da ne vesta vsega in da imata napake. Mnogi koncilski očetje so bili presenečeni,

v kolikšni meri se je za koncil zanimal tudi 'svet' – prav gotovo ne le iz radovednosti. Če so s pristnim pričakovanjem spremljali potek koncila tudi taki, ki se drugače za Cerkev ne zanimajo, je bila to brez dvoma zasluga Janeza XXIII., ki je v svojih nastopih izražal zaupanje ljudem našega časa in s tem kot odgovor prebudil zaupanje 'sveta' do Cerkve (Uvod v GS, str. 544). Gre za pomenljivo držo, hkrati pa zavedanje, da smo katoličani, kristjani, verniki istočasno deli živega Kristusovega telesa Cerkve kakor tudi družbe in sveta, v katerem živimo. Pa ne samo to – s tem ko smo katoličani, smo istočasno tudi prinašalci vesele blagovesti svetu in družbi.

Koncil se je dejansko odprl svetu. Zato so nekatera vprašanja, ki so se takrat pojavljala, še vedno aktualna: Koliko bo Cerkev vzajemna z današnjim človeštvom? Koliko ji bodo dejanski problemi sveta in družbe sploh mar? Že samo spraševanja o vsem tem kažejo na neko odprtost. Vprašanje pa, ki si ga postavlja 'svet', sega na fundamentalno-teološko področje: Koliko je Cerkev verodostojna, ona sama in s tem pravzaprav tudi evangelij, ki ga Cerkev oznanja?

Koncil je bil glede tega vprašanja uspešen in nagovorljiv. Težko bi si razlagali, da bi GS visoko cenili in sprejemali necerkveni, deloma tudi ateistični ljudje. Nekateri so konstituciji očitali, da je nedozorela in nepopolna. Vsekakor pa je treba poudariti, da sta za odprtje dialoga s svetom, kar je bila prva značilnost GS, bili oblika in vsebina pravi (Uvod v GS, str. 544–545). V vsem tem začetimo, da Cerkvi ni bilo vseeno, kaj sporoča svetu. Istočasno pa se odpira vprašanje jezika, izrazoslovja v komunikaciji 'ad extra'.

»Križa cerkvenega življenja slednjič ne temelji v težavah s prilagajanjem našemu sodobnemu življenju in življenjskim občutjem, temveč v težavah s prilagajanjem tistemu, v katerem korenini naše upanje in iz bivanja katerega prejema svoje vrhunce in padce, svojo pot in svojo prihodnost: Jezusu Kristusu z njegovim oznanilom o 'Božjem kraljestvu'.« (Koch 2010, 32)

DOMET BESEDE V PROCESU NOVE EVANGELIZACIJE

Evangelizacija, nova evangelizacija. Veliko je bilo napisanega, veliko je bilo na tem področju narejenega. Kljub temu pa se človek vpraša, če smo izčrpali vse možnosti. Ali je koncilaska beseda živa, doni, ali je že izzvenela, utihnila? Prav tako si lahko postavimo vprašanje, če je še smiselno 'vrtati' po koncilskih dokumentih in iskati navdih za pastoralno življenje danes. Če z življenjem nismo zadovoljni, se lahko vprašamo, kje so vzroki, kje začeti.

Ko razmišljamo o novi evangelizaciji, lahko potegnemo vzporednico s pojmom *aggiornamento* papeža Janeza XXIII. Beseda prihaja iz italijanske besede *giorno* in pomeni dan, pomeni nekaj, kar je skladno s časom, v katerem živimo. Papež je izraz *aggiornamento* uporabil namesto izraza *reforma*. Tej besedi se je papež Janez XXIII. zavestno izogibal. Izraz *aggiornamento* je primernejši, ker predpostavlja nedotaknjenost Božjega razodetja in Cerkev, kakršno si je zamislil Kristus, hkrati pa želi Cerkev pripraviti in usposobiti, da bi zares učinkovito posredovala Božje razodetje človeštvu svojega časa. Splošni uvod v Koncilске odloke poudarja, da ne gre za to, da bi Cerkev prilagajala evangelij in ga 'razredčila', da bi bil sprejemljiv za modernega človeka. Gre namreč za to, da Cerkev pri svojem posredovanju evangelija, pristnega odrešenjskega oznanila, upošteva probleme ljudi svojega časa. Uvodnik postavi problematiko, vsaj navidezno, na glavo, ko pravi, da se mora Cerkev prilagoditi evangeliju (*Koncilski odloki*, str. 30). Poudarek torej ni na družbi, kako bo Cerkev ujela 'ritem tega sveta', ampak na prizadevanju, kako bo Cerkev ujela evangelijski ritem, kako bo izpolnjevala Božjo voljo.

Vsekakor je problem današnjega sveta kompleksnejši od ene same konstitucije. Kardinal Ouellet pravi, da za veliko ljudi pojem odrešenja nima veliko smisla, ker ni več vernega sveta. Včasih se znajdemo

v sekularizirani družbi, kjer je sklicevanje na Boga odsotno ali resnično obrobno. V tem okolju pojem odrešenja kot prihodnost obljubljenе sreče tudi po smrti nima veliko smisla. Vendar pa to ni bil nikoli celoten pojem krščanskega odrešenja. Pravi, da moramo pojem odrešenja ponovno premisliti – ne na temelju prihodnjega življenja, ampak je treba rešiti sedanje življenje, smisel sedanjega življenja. Poglejmo Kristusa v evangeliju. Tako kot on bi morali razglašati tudi mi: »Tvoja vera te je rešila!« To je njegov vodilni nagib. To pomeni, da te rešuje tvoja drža do njega. In to je odrešenje. Živeti sedanji trenutek, da bi pripravljali evangelijski jutri. In ravno v tem je smisel nove evangelizacije. Pojasniti, da je odrešenje v odnosu z Jezusom Kristusom in ne samo v predstavljanju boljše prihodnosti, tako človeške kot družbene in eshatološke v nekem prihodnjem smislu (Ouellet 2013, 197). Ouellet izlušči bistvo nove evangelizacije, ki je na prvi pogled preprosto: pripeljati človeka h Kristusu. Pravim na prvi pogled, ker vemo, kako težko je to v življenju in v svetu, v katerem živimo.

Če govorimo o krizi danes ali o krizi, ki nas 'čaka' jutri, v kontekstu nove evangelizacije, ni zanemarljivo spoznanje kardinala Sarah, ki pravi, da je sedanja težava trojna in enkratna obenem: pomanjkanje duhovnikov, nezadostna vzgoja duhovnikov in pogosto zgrešeno dojemanje pomena oznanjevanja (Sarah 2018, 152). Kardinal Sarah tako ne vidi samo ideje nove evangelizacije ali pa njene koristnosti, ampak se 'spusti' v konkretno situacijo, življenje.

Opažanja, o katerih piše kardinal Sarah, bi lahko razširili tudi na laike, predvsem tiste, ki so poklicani k pričevanju, oznanjevanju. Pravi, da številčno upadanje duhovnikov, zaostal oznanjevalni zanos in zaskrbljujoče pomanjkanje notranjega življenja, zane-marjanje molitvenega življenja in obhajanja zakramentov krščanske vernike lahko vodijo proč od izvirov, pri katerih bi se morali odžejati. Opaža, da bogoslovci in duhovniki (mi bi lahko dodali – posledično tudi laiki)

niso dovolj zainteresirani, da bi gojili svoje notranje življenje in ga utemeljevali na Božji besedi, na vzoru svetnikov, na molitvenem in kontemplativnem življenju, zakoreninjenem samo v Bogu. Pravi, da gre za obubožanje, izsušenost, ki prihaja iz notranjosti Gospodovega služabnika (Sarah 2018, 152). Na eni strani je želja po novi evangelizaciji, po drugi strani pa nevarnost, da ostanemo samo na pozunanjenem, organizacijskem nivoju in refleksu: gašenje požara. Kardinal Sarah pa nas opozarja na bistveno dimenzijo: duhovno življenje – najprej mene kot posameznika, potem pa kot tistega, ki je poklican, da iz svoje krstne poklicanosti živi novo evangelizacijo.

Kardinal Sarah v nadaljevanju pomenljivo odgovori na vprašanje glede zbežanosti vernikov. Pravi, da v primeru nove evangelizacije, ki jo je želel sv. Janez Pavel II., ugotavljamo, da se vsi strinjamo, kako je treba poživiti nov zanos pri oznanjevanju. Nasprotno pa se, ko gre za razumevanje pomena uresničevanja evangelija v dejanskem življenju, na obzorju pojavijo neskladja. Katoličani smo zelo razdeljeni med seboj, ko gre za to, kaj je moralno dobro in kaj ni. Samo Bog bi moral biti naša opora (Sarah 2018, 156). Če nova evangelizacija pomeni pristno vrnitev h Kristusu, zakaj je toliko razpršenosti, toliko razhajajočih mnenj, toliko spolitiziranih slepil? Glede na to, kakšne službe je opravljal kardinal Sarah v Vatikanu, lažje razumemo njegov jasni vpogled v stanje 'duha nove evangelizacije'.

Dunajski kardinal Christoph Schonborn je v spremni besedi h knjigi *Gremo na misijon* (aktualizacija nove evangelizacije) zapisal nekaj pomenljivih besed. Pravi, da je misijon, evangelizacija nekaj nezamenljivega, nekaj neobhodno potrebnega, nujnega in predvsem osrečujočega. In nekaj, kar je mogoče! Da, misijon je misija mogočega (Neubauer 2015, 12). Ideja nove evangelizacije je bolj ali manj jasna, lovimo se predvsem na področju njene uresničitve.

Sicer pa nam avtor Neubauer sam daje smernice za prihodnost, ko spregovori o

nosilcih misijona ali nove evangelizacije danes. Najprej poudari, da je potreben sestop k ponižnosti, to pomeni temeljni preobrat za Cerkev. V nadaljevanju govori, da mora iti Cerkev v svojem oznanjevanju ven iz zaprtih krogov. V tem kontekstu odkrivamo zahtevo po novem dialogu. Izkušnje dialoga med drugim kažejo na to, da je danes za označevanje potrebno ponižno in hkrati goreče življenjsko pričevanje ljudi, ki živijo in delajo sredi sveta in so z njim vsestransko povezani z družinskim in prijateljskim krogom. Cerkev se mora pustiti dotakniti na nov način. Prav to je morda nova 'ura laikov' za današnji čas. Prihodnost dobre evangelizacije je po Neubauerju tudi dejstvo, da bodo morali laiki in kleriki sodelovati, iti skupaj na misijon, skupaj evangelizirati (Neubauer 2015, 226–246).

POMEN NOVE EVANGELIZACIJE V SLOVENIJI

Vizijo nove evangelizacije v Sloveniji razodeva Slovenski pastoralni načrt *Pridite in poglejte* (PIP). Glede 'stanja' zapiše, da nova evangelizacija v Cerkvi na Slovenskem kot pojem in miselnost ni tuja ali povsem nova. To dokazujejo v zadnjih letih opravljeni pastoralni razmisleki: o kakovosti kateheze, o dejavnih laikih, o duhovni poglobitvi, o dobrodelnosti idr., kakor tudi nekatere že omenjene prakse. Nova evangelizacija v odnosu do tradicije nadaljuje, kar je v njej dobrega, ter prežarja in navdihuje redno pastoralno delo, ko skrbi za močnejši poudarek na osebni veri v Jezusu Kristusu, našemu Gospodu (PIP 47). Tudi PIP želi povezati dva bregova: na eni strani realno stanje in na drugi strani realizacijo nove evangelizacije.

Pri novi evangelizaciji je treba poudariti, da ciljna skupina niso samo tisti, ki ne verujejo, ampak tudi (ali pa predvsem) tisti, ki verujejo, pa so postali mlačni v veri. Končni cilj nove evangelizacije ni v ustvarjanju duhovne elite, ampak da prinašamo ljudem sporočila evangelija z novo govorico in novimi metodami.

Iskanje Boga je namreč položeno v človekovo srce, v človekovo življenje (PIP 48–50).

Nova evangelizacija se mora zgoditi najprej pri posameznikih, potem v naših župnijah, skupinah. Dejstvo je, da se ti premiki lahko zgodijo, če se zanje dogovorijo na ravni vseh šestih škofij. PIP tako v sklepnem poglavju slovenskega pastoralnega načrta podaja nekaj pomembnih in obveznih itinerarijev pastoralne prenovе v luči nove evangelizacije. Ti povzemajo bistvene poudarke načrta, obenem pa pripravljajo konkretne spremembe (PIP 116).

PIP tako v nadaljevanju predstavi področja, kjer vidi možnost nove evangelizacije. Začenja pri biblični prenovi. V to vizijo prenovе je vključeno oznanjevanje (pridiganje in kateheza). Cilj prizadevanja v okviru biblične prenovе je, da bi se ustanovilo čim več svetopisemskih skupin (po zgledu zakonskih in molitvenih). Prav tako je treba poskrbeti za gradivo, ki naj bo takšno, da bo nagovorilo čim širšo množico ljudi.

Tudi otroška in mladinska kateheza, kot priprava na prejem zakramentov, potrebuje prenovo. V tradicionalni družbi sta bila otroška kateheza in prejemanje zakramentov v določenem starostnem obdobju samoumevna, v današnjem sekulariziranem okolju pa temu ni več tako. Smernice za novo evangelizacijo narekujejo prenovo kateheze in uvajanje v zakramente po katehumenatskem modelu oziroma po mistagoških načelih. Povedano preprosto: otrok prejme zakrament, ko sta on in družina, iz katere prihaja, dovolj zrela zanj, ne pa, ko je dopolnil določeno starost ali opravil določeno število ur rednega verouka (PIP 118).

Nova evangelizacija je tesno povezana z evangelizacijo odraslih. Ob pogledu na stanje kateheze vidimo, da je to eno šibkejših področij pastorale. Na eni strani so skupine (zakonske, molitvene), na drugi strani pa te skupine ne dosegajo vseh, ki bi želeli stopiti na pot evangelizacije. PIP predvideva delo v štirih smereh: vzporedno s katehezo odraslih, v obstoječih skupinah (zakonske, biblične,

karitativne, laiška gibanja, skupnosti in združenja), z ustanovitvijo novega modela šole verskega poglobljanja in molitve za odrasle ter v okviru daljnih in bližnjih priprav na prejem zakramenta zakona (PIP 120).

Izziv za načrtno delo na področju nove evangelizacije gotovo predstavljajo tudi vsi tisti laiki, ki so končali Teološko fakulteto ali Katehetsko-pastoralno šolo. Gre za 'kapital', ki v preteklosti gotovo ni bil 'izkoriščen'. Postavlja se vprašanje, kako iz pasivnega teologa prebuditi dejavnega, odgovornega laika, ki bo pripravljen z odgovornostjo prevzemati vlogo voditelja. Kajti, kakor pravi PIP, skupina ne zaživi, če nima duhovno zrelega in za vodenje večšega voditelja. Odgovornosti za ustanavljanje in vodenje majhnih skupin ne morejo prevzeti zgolj duhovniki (PIP 124). Gre torej za uresničevanje subsidiarnosti in delitev odgovornosti.

Učinkovito delo laikov pri novi evangelizaciji pa si težko predstavljamo brez primerne sodelovanja z duhovniki. Za to je potrebna tudi primerna vzgoja duhovnikov, vzgoja za sodelovanje z laiki. Prva naloga duhovnika je, da se posveča temu, kar je: živo znamenje Kristusa med brati. Vzgoja bodočih duhovnikov mora zato stremeti k močnemu izkustvu vstalega Kristusa ter duhovnosti dobrega pastirja. Kar pa zadeva študij teologije, je pomembno, da temelji na vedah, kot so Sveto pismo, dogmatika in moralna teologija. Enako pomembno je poznavanje filozofije, vključno s sodobnimi miselnimi tokovi. Prezgodnji študij humanističnih in pedagoških ved lahko kandidata za duhovništvo zavede v aktivizem in izvotljeno pastoralno prakso (PIP 125). Ob začetni formaciji ne smemo spregledati permanentnega izobraževanja duhovnikov. Tudi ko so že vpeti v pastoralno delo, je treba skrbeti za vzgojo, formacijo, izobraževanje.

Ko govorimo o novi evangelizaciji, gre za dve dinamiki. Prva je navznoter, druga je navzven, kar pomeni, da nas nova evangelizacija ne zapira vase in ne ustvarja duhovnih elit. V tem kontekstu gre za odprtost za vse

ljudi dobre volje, ki iščejo resnico in pravico, ter za vse, ki so na poti spoznanja Boga. Tisti, ki drugače razmišljajo, ki imajo drugačne vrednote, ne smejo biti razumljeni kot naši nasprotniki ali celo kot odpadniki. Brez drugače mislečih kristjani v današnji družbi ne moremo poglobljati svoje identitete (PIP 126). Slovenska družba je močno sekularizirana, kar pomeni, da se kristjani že v samem okolju, v katerem živijo in delujejo, soočajo z drugače mislečimi, z ljudmi, ki imajo drugačne vrednote. Drugi dejavnik, ki je v zadnjem obdobju prav tako nezanemarljiv, pa so priseljenci, migranti, skratka multikulturalnost. Vse to so dejavniki, ki nas prav tako 'budijo' in opominjajo. Človek je v takem svetu pred dvojno izbiro: ali 'pozabi', kdo in kaj je, in se prepusti toku tega sveta ter prevzame 'norme', ki jih narekuje ta svet. Druga pot pa je težja, da ostaja zvest evangelijskim vrednotam, da ostaja zvest veri in uravnava življenje po vesti, čeprav to pomeni, da ga okolica ne bo razumela, da bo morda zaradi tega malo 'čuden', da ga bodo morda celo izločili, izolirali ali pa celo 'preganjali'.

PIP vidi novo evangelizacijo tudi na področju dobrotelnosti. Izhaja iz že obstoječega karitativnega delovanja. Prav tako pa želi razširiti to vrsto dejavnosti v župnijah, kjer dobrotelnost še ne deluje. Nova področja delovanja vidi predvsem na področju osebnih stisk: bolniki, ostareli in osamljeni, ovdoveli, ranjeni po ločitvi, ranjeni po hudem trpljenju ali zaradi izgube smisla, zasvojeni na kemičen ali nekemičen način, prikrajšani za to ali ono človeško dobrino. Poleg strokovnih terapevtskih pristopov, ki se jih poslužujemo v mejnih situacijah, lahko veliko dobrega naredimo s pogovorom, svetovanjem, s skupinami za samopomoč, pa tudi s preprostim skupinami za animacijo in druženje. Pri teh pristopih ne smejo manjkati ustrezna strokovnost, usposabljanja in supervizije (PIP 128). Kristjanom je treba osvetliti možnost karitativnega delovanja. V prvi vrsti si mora človek za to dejavnost vzeti čas, prav tako pa imeti srce, ki je sposobno 'poslušati'.

Nova evangelizacija in družbeni nauk Cerkve. Glede na zgodovinsko izkušnjo imajo mnogi kristjani 'kompleks' pred družbo, pred aktivnim vključevanjem v življenje družbe. Družbeno-politični sistem, v katerem smo živeli takoj po drugi svetovni vojni, nas je potisnil v 'zakristijo' in v pasivnost. Demokracija kakor tudi nova evangelizacija pa vidita tudi kristjane kot 'žive in dejavne'.

Družbeni nauk Cerkve sodi tako v steber oznanjevanja kot v steber dobrotelnosti. Po eni strani želi evangelij prevesti v družbeno življenje, po drugi pa krepi dobrotelnost, ji odpira oči ter ji nudi miselno ozadje. Ena izmed težav je, da ne poznamo vseh področij in tem družbenega nauka. In tako v kontekstu nove evangelizacije iščemo poti do boljšega poznavanja družbenega nauka Cerkve.

Pomemben korak na področju nove evangelizacije v slovenskem prostoru je gotovo tudi Slovenski katehetski načrt (SKN), ki bo izšel v teh dneh. Ob tem načrtu je treba poudariti, da ne gre za kazalo vsebin katehetskih pripomočkov za katehezo, ne omeji se samo na osnovnošolski verouk in ne postavlja samo kriterijev znanja o veri. SKN daje temeljne smernice za katehezo v vseh življenjskih obdobjih, daje temeljne smernice za pripravo katehetskih pripomočkov, omogoča preverjanje ustreznih katehetskih gradiv in načinov dela ter omogoča vsakemu poznati jasno smer Cerkve na Slovenskem.

SKN daje jasno opredelitev pojma kateheza: je vseživljenjska izkušnja, ki jo doživljamo kot prvo, drugo, tretje oznanilo. V dokumentu samem pa je tudi jasna razlaga katehumenatskega pristopa, ki predstavi vse korake: predevangelizacijo (stik z izkušnjo), prvo evangelizacijo (prvo oznanilo), evangelizacijo (obhajanje zakramentov) in izkušnjo (mistagogija).

Drugi del SKN opredeli vsebinske cilje glede na starostno stopnjo in osebnostni razvoj kateheziranja. Gre za novost, kar pomeni, da se zakramenti (zlasti zakramenti uvajanja) ne podeljujejo zgolj po kriteriju starosti, temveč tudi po kriteriju osebnega

pristopa in izraženi osebni prošnji v smislu katehumenatskega značaja uvajanja v krščanstvo. Načrt prikaže spiralni razvoj splošnih ciljev, ki so dovolj odprti, da jih kateheti lahko podrobneje razčlenijo in prilagodijo glede na potrebe konkretnih skupin oziroma posameznikov. Prav tako daje smernice za pripravo katehetskih gradiv, ki morajo upoštevati izhodišča, predpostavke in cilje katehetskega načrta glede na naslovljence. Gre za dokument, ki želi povezati dobre, že obstoječe prakse z novimi, alternativnimi pristopi, ki se morda že izvajajo, pa še niso usklajeni s strukturo kateheze delne Cerkve.

Tako vidimo, da si Cerkev na Slovenskem prizadeva ostati v stiku s svetom, z družbo, s človekom. Ne samo s katoličani, ne samo z vernimi, ampak z vsemi, ki iščejo resnico, ki iščejo Boga. Svet in družba, v kateri živimo, imata toliko oznak: od družbe, ki jo je zaznamoval sekularizem, do družbe, ki jo je zaslepil materializem. Ravno zato je tako težko umestiti vrednote evangelija v strukture današnjega sveta.

BESEDA NAMESTO SKLEPA

Ob predstavljeni temi smo začutili vez med idejami II. vatikanskega koncila, njegovim *aggiornamentom* in današnjim prizadevanjem na področju nove evangelizacije. Cerkev na Slovenskem je s PIP in s SKN naredila konkretne korake v prizadevanju uresničevanja koncilskih besed, idej in spodbud.

Kot sklepna misel naj nam bodo v spodbudo besede nadškofa Marjana Turnška, ki jih je zapisal v sklepu knjige z naslovom *Prebudimo dremajočega velikana*, kjer pravi, da pričevalec ne kliče samo k spreobrnjenju, ampak predvsem k življenjem izpričuje vsebino

Božje besede in jo po potrebi tudi oznanja z besedo. V tem smislu je smer nove evangelizacije najprej v oblikovanju oblikovalcev, oblikovanju vzgojiteljev vere, ki bodo zmogli v majhnih skupnostih zasejati semena življenja iz vere, iz živega odnosa do učlovečenega Boga. Samo ta proces je sposoben premostiti razkorak med vero in življenjem, ki ga je v zahodnem svetu globoko vzpostavil sekularizem. Malo občestvo tako postane 'cepič' krščanstva, ki se lahko prične razraščati na 'divjaku' postmoderne družbe (Turnšek, 243).

Z besedo smo evangelizirani, z besedo evangeliziramo. Naj beseda 'stori', da bomo vedno bolj pričevalci, vedno bolj oznanjevalci.

KRATICE

GS – Gaudium et spes

PIP – Pridite in pogledite

SKN – Slovenski katehetski načrt

LITERATURA

Furedi, Frank. 2017. *Moč branja (Od Sokrata do Twitterja)*. Ljubljana: UMco.

Koch, Kurt. 2010. *Božja Cerkev*. Maribor, Slomškova družba.

Neubauer, Otto. 2015. *Gremo na misijon (Priročnik za novo evangelizacijo)*. Ljubljana, Emanuel.

Pastoralna konstitucija o Cerkvi v sedanjem svetu (GS = Gaudium et spes) z dne 7. decembra 1965, v: *Koncilski dokumenti*, Ljubljana, 1980.

Ouellet, Marc. 2013. *Aktualnost in prihodnost koncila*. Ljubljana: Družina.

Rustja, Božo. 2005. Drugi vatikanski cerkveni zbor in mediji. *Bogoslovni vestnik* 65, št. 3:453-460.

Sarah, Robert. 2018. *Bog ali nič*. Ljubljana: Družina.

Slovenska škofovska konferenca. 2012. *Pridite in pogledite*. Ljubljana: Slovenska škofovska konferenca.

Strle, Anton. 1977. *Vera Cerkev*. Celje: Mohorjeva družba.

Turnšek, Marjan. 2014. *Prebudimo dremajočega velikana (Cerkev na Slovenskem kot živo skrivnostno telo Jezusa Kristusa)*. Maribor: Slomškova založba.